Lietas arhīva Nr. A42-00324-18/3
ECLI:LV:ADRJRIT:2018:0518.A420185817.1.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2018.gada 18.maijā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese M.Miķelsone,

piedaloties pieteicējam /pers. A/, pieteicēja pilnvarotajai pārstāvei /pers. B/ un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts policijas pārstāvim Renāram Kancānam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par pienākuma uzlikšanu Valsts policijai izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru /pers. A/ tiktu atlīdzināti mantiskie zaudējumi 532,41 *euro* apmērā un morālais kaitējums 3000 *euro* apmērā.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. A/ (turpmāk – pieteicējs) ar 2016.gada 18.janvāra iesniegumu vērsās Valsts policijā par morālā kaitējuma, kas radies saistībā ar Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes (turpmāk – Pārvalde) amatpersonu 2015.gada 3.novembra rīcību (*lietas 2.sējuma 9.?10.lapa*).

Savukārt ar 2017.gada 16.janvāra iesniegumu pieteicējs vērsās Valsts policijā, lūdzot atlīdzināt mantiskos zaudējumus par zvērināta advokāta pakalpojumiem, pierādījumu iegūšanas un ceļa izdevumiem administratīvā pārkāpuma lietas Nr.129104615 ietvaros (*lietas 1.sējuma 16.?18.lapa*), kas ierosināta pret pieteicēju pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 175.panta un 2016.gada 3.augustā ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas lēmumu izbeigta.

[2] Ar Valsts policijas 2016.gada 18.maija lēmumu Nr.168 noraidīts pieteicēja iesniegums par morālā kaitējuma 3000 *euro* apmērā atlīdzināšanu (*lietas 2.sējuma 13.?18.lapa*) (turpmāk – Lēmums1), savukārt ar Valsts policijas 2017.gada 15.februāra lēmumu Nr.53 noraidīts pieteicēja iesniegumu par mantiskā zaudējuma 532,42 *euro* apmērā atlīdzinājumu un atteikts atzīt pieteicēja tiesības uz mantiskā zaudējuma atlīdzinājumu (*lietas 1.sējuma 11.?13.lapa*) (turpmāk – Lēmums2).

Lēmums1 un Lēmums2 pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Apskatot Pārvaldes Rīgas Latgales iecirknī 2015.gada 3.novembrī no plkst.12.00 līdz plkst.16.00 fiksētos videoierakstus, kuriem nav audio skaņas, secināms, ka pieteicējs netika atkailināts vispār, tai skaitā pretējā dzimuma klātbūtnē. 2015.gada 3.novembrī plkst.12.37 pieteicējs kopā ar Valsts policijas ekipāžu – patruļpolicijas darbiniekiem – ieradās Pārvaldes Rīgas Latgales iecirknī. No plkst.12.57 līdz plkst.14.24 pieteicējs atradās Operatīvās vadības grupas telpā Nr.2, tai skaitā no plkst.12.57 līdz plkst.13.17 pieteicējs sarunājās ar Pārvaldes Rīgas Latgales iecirkņa priekšnieku. Pieteicējs, atrodoties Operatīvās vadības grupas telpā Nr.2, ik pa laikam runā pa mobilo telefonu. Plkst.13.20 pie pieteicēja Operatīvās vadības grupas telpā Nr.2 ieiet Valsts policijas darbinieks un sarunājās ar viņu līdz plkst.13.31. Plkst.13.32 pie pieteicēja ieiet cits Valsts policijas darbinieks un iedod pieteicējam veidlapu un pildspalvu, kaut ko paskaidro un iziet no telpas. Pieteicējs no plkst.13.32 līdz plkst.14.24 sēž pie galda un kaut ko raksta Operatīvās vadības grupas telpā Nr.2. Visu pieteicēja atrašanās laiku Operatīvās vadības grupas telpā Nr.2 viņš ir ģērbies virsdrēbēs (virsjakā) un pie viņa atrodas visas viņa personīgās mantas, tai skaitā soma un divi mobilie telefoni.

Plkst.14.25 pieteicējs ieiet Operatīvās vadības grupas telpā Nr.1, kur atrodas Pārvaldes Rīgas Latgales iecirkņa Kārtības policijas nodaļas Operatīvās vadības grupas jaunākais inspektors /pers. F/(turpmāk – /pers. F/). Uz /pers. F/ Valsts policijas darbinieka formastērpa (krekla) labajā pusē ir redzama uzšuve ar viņa uzvārdu, savukārt krekla kreisajā pusē uzšuve – „POLICIJA". No videoierakstā fiksētā redzams, ka pieteicējs plkst.14.27 pats novelk savu virsjaku un tad džemperi un paliek tumšās krāsas džemperī vai arī kreklā ar garām piedurknēm. Nevienā brīdī pieteicējs nav atkailināts, turklāt, virsdrēbes – virsjaku un džemperi – pieteicējs novilka /pers. F/ un cita Valsts policijas darbinieka (vīrieša) klātbūtnē. Plkst.14.31 uz 1,5 minūti Operatīvās vadības grupas telpā Nr.1 iegāja Valsts policijas darbiniece, kura iepazinās ar uz galda esošo dokumentu un tad devās prom, nepievēršot pieteicējam nekādu uzmanību. Pieteicējs daļu savu mantu uz galda izliek pats, savukārt atlikušo mantu apskati veica /pers. F/. Kad visas pieteicēja mantas izliktas uz galda, /pers. F/ sāk aizpildīt dokumentāciju. Tad pieteicējs lasa dokumentus un veic kaut kādus ierakstus tajos. Pēc tam pieteicējs saģērbjas, uzvelkot džemperi un virsjaku, saliek somā un kabatās mantas, kas iepriekš tika izliktas uz galda. Kopumā pieteicējs Operatīvās vadības grupas telpā Nr.1 atrodas līdz plkst.15.59, pēc kā dodas prom no iecirkņa.

[2.2] No Pārvaldes Rīgas Latgales iecirkņa videoierakstos fiksētā nav redzams, ka policijas darbinieks būtu izrāvis no pieteicēja rokām jebkādus dokumentus. Vienlaikus redzams, ka pieteicējs pašrocīgi veic ierakstus vairākos dokumentos. Konkrētajā gadījumā, iepazīstoties ar Administratīvās aizturēšanas protokola Nr.2570 ailē "saskaņā ar LAPK 253.pantu par personas aizturēšanu paziņots" iekļauto, ir secināms, ka tajā ir ievilkta horizontāla svītra un zemāk redzams pieteicēja pašrocīgi veikts ieraksts krievu valodā – „*???????? ????? (..)*". Minētā ieraksta pārējie divi burti nav salasāmi, līdz ar to nav saprotama ieraksta jēga. Vienlaikus minētajā administratīvās aizturēšanas protokolā aiz teksta "Ar protokola saturu iepazinos" ir redzams pieteicēja pašrocīgi veiktais ieraksts krievu valodā – „bet nepiekrītu, dažādu iemeslu dēļ". Līdz ar to secināms, ka pieteicējam, veicot šo ierakstu protokolā, bija iespēja pabeigt iepriekš ierakstītu, bet pēc viņa vārdiem līdz galam nepabeigto ierakstu „*???????? ????? (..)*".

Valsts policija secina, ka Pārvaldes Iekšējā izmeklēšanas biroja pārbaudes amatpersonas rīcībā, iepazīstoties ar Administratīvās aizturēšanas protokolu Nr.2570 un pieteicēja veikto ierakstu krievu valodā saprotot kā „paziņot atteicās", nav saskatāmi pārkāpumi.

[2.3] Valsts policija nav guvusi objektīvu apstiprinājumu pieteicēja norādītajam apgalvojumam, ka viņam tika liegta iespēja sazināties ar advokāti vai radiniekiem, jo līdz viņa mantu apskates veikšanai pie pieteicēja atradās visas viņa mantas un pieteicējs, atrodoties Operatīvās vadības grupas telpā Nr.2 (līdz plkst.14.25), sazvanījās ar kādu personu. Turklāt Valsts policijas darbinieki kategoriski noliedza, ka pieteicējs būtu izteicis šādu lūgumu, pretējā gadījumā tas tiktu fiksēts Administratīvās aizturēšanas protokolā Nr.2570.

[2.4] Norādot, ka pieteicēja iepriekšējā darbavieta bija Valsts policija un ka viņam tika izsniegta valsts valodas prasmes apliecība, kas apliecina pieteicēja valsts valodas zināšanas, secināms, ka Pārvaldes Iekšējā izmeklēšanas birojs šādus secinājumus izdarījis, analizējot pārbaudes gaitā iegūto informāciju – Valsts policijas amatpersonu paskaidrojumos norādīto, ka pieteicēju viņi atpazina kā bijušo Valsts policijas darbinieku (kolēģi), kā arī pats pieteicējs 2015.gada 3.novembrī sarunās ar Valsts policijas amatpersonām šo faktu nenoliedza. Minētais fakts apstiprinājās Valsts policijas veiktajā pārbaudē. Turklāt šāda veida informācija ir publiski pieejama.

Turklāt vērā ņemams arī apstāklis, ka pieteicējs visus savus Pārvaldes Iekšējās izmeklēšanas birojam iesniegtos iesniegumus ir iesniedzis valsts valodā. Turklāt šie iesniegumi ir sastādīti pareizā literārā valodā, gramatiski korekti, kas savukārt, netieši apliecina, ka pieteicējs pārvalda valsts valodu pietiekošā līmenī. Ņemot vērā iepriekš minēto, Pārvaldes Iekšējā izmeklēšanas biroja amatpersonas rīcībā nav konstatēti pārkāpumi.

[2.5] Visas Pārvaldes Iekšējā izmeklēšanas biroja pārbaudes ir veiktas likumīgi, objektīvi un pietiekošā apjomā un to laikā izdarītie secinājumi ir atzīstami par pamatotiem. Tāpat Pārvaldes Rīgas Latgales iecirkņa, Kārtības policijas pārvaldes Patruļpolicijas pārvaldes Konvoja bataljona amatpersonu, kā arī Iekšējās izmeklēšanas biroja amatpersonu rīcībā nav konstatēti disciplinārsodāmi pārkāpumi.

Ievērojot minēto, nav pamata jautājuma par morālā kaitējuma atlīdzināšanu pieteicējam vērtēšanai.

Tāpat Valsts policija administratīvā pārkāpuma lietā Nr.129104615 nav pieņēmusi lēmumu, kurš Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa noteiktajā kārtībā būtu atcelts vai atzīts par prettiesisku, līdz ar to pieteicēja prasījums par mantisko zaudējumu atlīdzināšanu arī nav pamatots.

[3] Administratīvajā rajona tiesā 2016.gada 27.jūnijā saņemts pieteicēja pieteikums par morālā kaitējuma 3000 *euro* apmērā atlīdzināšanu (*lietas 2.sējuma 4.?7.lapa*), savukārt 2017.gada 16.martā saņemts pieteicēja pieteikums par mantisko zaudējumu 532,41 *euro* apmērā atlīdzināšanu (*lietas 1.sējuma 5.?9.lapa*).

Pieteikums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Neskatoties uz to, ka Lēmumā1 nav konstatēts pamats morālā kaitējuma atlīdzināšanai, tajā nepārprotami ir fiksēti vairāki amatpersonu pieļauti pārkāpumi saistībā ar valsts pilnvaru īstenošanu valsts pārvaldes jomā. Lēmums1 pieņemts, neievērojot objektīvās izmeklēšanas un pierādīšanas pienākuma principu iestādē.

[3.2] 2015.gada 3.novembrī apmēram plkst.15.22 Pārvaldes Rīgas Latgales iecirknī veikta pieteicēja aizturēšana ar pēkšņu mutisku paziņojumu par pārmeklēšanu, liedzot lietot mobilo telefonu, ignorējot lūgumu – uzaicināt tulku un advokātu vai kādu citu personu, – kā arī liedzot iespēju ar savu roku pierakstīt iebildumus un parakstīties visos dokumentos. Tāpat kategoriski tika aizliegts iepazīties ar visiem administratīvā pārkāpuma lietas materiāliem.

[3.3] Lēmumā1 nepamatoti lielāka ticamība piešķirta Valsts policijas amatpersonu skaidrojumiem, pārbaudes gaitā apskatot Pārvaldes Latgales iecirknī 2015.gada 3.novembrī no plkst.12.00 līdz plkst.16.00 fiksētos videoierakstus, kuriem nav audio skaņas.

Konkrētajā gadījumā audioieraksta neveikšana ir izmantota kā pierādījums pretargumentiem pretēji Administratīvā procesa likuma 150.panta pirmajā daļā noteiktajam pierādīšanas pienākumam iestādei.

Audioieraksta neveikšana procesuālo darbību laikā un atteikums to veikt pieteicējam pašam ir uzskatāms par Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92., 100. un 104.pantā garantēto tiesību rupju pārkāpumu.

Lēmumā1 attēlotie videoierakstā redzamie notikumi tādā pašā mērā, kā apstiprināti Lēmumā1 akceptētie notikumi apstiprina pieteicēja izteiktos argumentus, tostarp par to, ka pieteicēja pārmeklēšanu novēroja vairākas sieviešu dzimtes pārstāves, kuras tobrīd atradās koridorā, aiz stikla skatloga (ārpus videokameru zonas), kā arī par to, ka pārmeklēšanas laikā tika izteikti reāli draudi pielietot vardarbību un ignorētas mutiski izteiktās prasības par aizstāvja pieaicināšanu. Tādā pašā veidā pieteicējam tika atņemti abi mobilie telefoni.

Lēmumā1, analizējot videoierakstā vizuāli redzamos notikumus no plkst.14.31 līdz plkst.15.59, ignorēts brīdis, kurā /pers. F/ ar fizisku spēku pieteicējam no rokas izrauj mobilo telefonu un pēc Administratīvās aizturēšanas protokola Nr.2570 noformēšanas izrauj arī to pieteicējam no rokām, neļaujot pilnībā ar dokumenta saturu iepazīties, izteikt viedokli un to parakstīt.

Lēmumā1 aprakstītie notikumi par pieteicēja pārmeklēšanu ar detalizētu mantu apskati un aprakstīšanu bez sekojošas ievietošanas pagaidu turēšanas telpās būtībā pierāda šo darbību prettiesisko raksturu. Šāda pārmeklēšana tika veikta, lai pazemotu pieteicēja cilvēka cieņu.

[3.4] Aizturēšanas brīdī pieteicējam par to netika paziņots, kas ir pretrunā likuma "Par policiju" 5.panta ceturtajai daļai.

Aizturēšanas laika noskaidrošana un fiksēšana ir būtiska, jo aizturēšanai ir jābūt pamatotai, cieši saistītai ar izdarīto pārkāpumu, kā arī ar šī pārkāpuma konstatēšanu, pārkāpuma izdarīšanas sākumu un beigām, kas nepieciešams administratīvā pārkāpuma sastāva pierādīšanai.

[3.5] Lēmumā1 nepamatoti analizēti un vērtēti administratīvā pārkāpuma lietā esošie pierādījumi, jo saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 153.panta trešo daļu nav jāpierāda tādi fakti, kuri nodibināti ar spēkā stājušos spriedumu tā motīvu daļā, lietā ar tiem pašiem procesa dalībniekiem. Šāda sprieduma Lēmuma1 izdošanas laikā nebija un tāda nav vēl joprojām. Videoierakstus no Valsts policijas un Vidzemes priekšpilsētas tiesas apskatījis, novērtējis un komentējis Valsts policijas priekšnieks, savukārt pieteicējam ar tiem iepazīties un izteikt savus paskaidrojumus un argumentus nav bijis iespējams.

[3.6] Lēmumā1 atzītais, ka /pers. F/ bija pieļāvis Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 256.panta ceturtās daļas pārkāpumu nonāk pretrunā ar tālāk Lēmumā1 konstatēto, ka policijas darbinieki kategoriski noliedz, ka pieteicējs būtu izteicis lūgumu par aizstāvja pieaicināšanu, norādot, ka pretējā gadījumā tas būtu fiksēts Administratīvās aizturēšanas protokolā Nr.2570. Norādāms, ka administratīvās aizturēšanas protokola veidlapā tādas informācijas atspoguļošana nav paredzēta. Līdz ar to vienā gadījumā konstatētais pārkāpums nevar attaisnot Valsts policijas darbinieka rīcību citā jautājumā.

[3.7] No Lēmuma1 nav saprotams, vai pieteicējs bija iepazīstināts ar Latvijas Administratīvo pārkāpuma kodeksa 260.pantā paredzētajām tiesībām, kas ir būtisks nosacījums, lai uz minēto pantu atsauktos, pamatojot mobilā telefona atņemšanu pieteicējam un novietošanu uz galda, pieteicējam to neatdodot.

[3.8] Audioieraksta neesībai ir saistība ar atteikumu uz aizstāvību, jo aizstāvja vai tulka klātbūtne nodrošinātu ar Valsts policiju nesaistītu liecinieku klātbūtni procesuālo darbību laikā. Latvijas Administratīvo pārkāpuma kodeksa 262.panta pirmajā daļā noteikta kārtība, kādā fiziskā persona var pilnvarot savu aizstāvi arī mutvārdos iestādē.

Lēmumā1, ignorējot paša pieteicēja viedokli par to, kādu vārdu viņš mēģinājis ar savu roku ierakstīt administratīvās aizturēšanas protokolā un pie kādiem apstākļiem, turklāt to skaidrojot pilnīgi pretēji paša pieteicēja paustajam, pierādās būtisku pieteicēja tiesību pārkāpuma esība.

Nav pierādījumu, ka pieteicējs būtu atteicies no aizstāvības, bet ir viņa izteiktās pretenzijas un pierādījums – bez pieteicēja gribas nepabeigts teikums par Valsts policijas darbinieka atteikumu atļaut viņam administratīvā pārkāpuma lietā nekavējoties pieaicināt aizstāvi.

[3.9] Izskatot pieteicēja iesniegumus un novērtējot apstākļus lietā, tika ņemta vērā pieteicēja nodarbošanās, kas ir pretrunā tiesību normām.

Lēmumā1 nav konstatēts pārkāpums situācijā, kad, vērtējot jautājumu par atteikumu pieaicināt tulku administratīvā pārkāpuma lietā, īpaši tiek pārbaudīta tāda informācija, kas nav saistīta ar pašu pārkāpumu. Bet fakts, ka šādai informācijai nebija jābūt administratīvā pārkāpuma lietas uzsākšanas laikā, Lēmumā1 netika vērtēts. Minētais pierāda, ka pēc procesuālā pārkāpuma konstatēšanas tā attaisnošanai vēlāk tiek radīta un izmantota informācija, bet tieši tāpēc to nevar atzīt par tiesiski pamatotu.

[3.10] Lēmumā1 prettiesiski veikta norāde uz Paziņošanas likuma 9.panta otro daļu, jo tā ierobežo Lēmuma1 apstrīdēšanas termiņu. Faktiski Lēmums1 tika nosūtīts 2015.gada 19.maijā, ierakstītā pasta sūtījumā.

[3.11] Lēmumā2 ignorēti vairāki būtiski faktiskie apstākļi, kā arī pamatojumā norādītie normatīvie akti sniedz pilnīgi pretēju skaidrojumu nolēmumam, jo pēc būtības tie pamato un apstiprina pieteicēja prasījuma tiesības un Valsts policijas pienākumu. Lēmumā2 nenorādot pierādījumus, nav ievērots procesuālā taisnīguma princips, kas rada sekas, jo pieteicējam nav iespējams iesniegt papildu pierādījumus un izteikt pamatotus argumentus, kā to paredz Administratīvā procesa likuma 141.pants. Pretēji Administratīvā procesa likuma 67.panta trešajai daļai Lēmuma2 faktu konstatējuma daļā nav norādīti tie pierādījumi, ar kuriem būtu pamatoti Valsts policijas secinājumi un argumenti.

[3.12] Valsts policija nav objektīvi pārbaudījusi tās amatpersonu rīcību saistībā ar administratīvā pārkāpuma noformēšanu pieteicējam, viņa aizturēšanu un pārmeklēšanu. Nav noskaidroti apstākļi par neesoša pārkāpuma noformēšanu, par lietas sagatavošanu izskatīšanai, kā arī par nepamatotu un prettiesisku pieteicēja personas datu apstrādi.

Valsts policija sniegusi subjektīvu novērtējumu pieteicēja aizturēšanai un pārmeklēšanai, tieši tāpat, kā par nepamatotu administratīvā pārkāpuma protokola noformēšanu un pārmērīgu, prettiesisku personas datu apstrādi, to izsniedzot lietā neiesaistītai personai. Lēmumā2 nav pierādījumu un argumentu par pretējo.

[3.13] Lēmumā2 norādītās tiesību normas – Latvijas Administratīvo pārkāpuma kodeksa 278.panta pirmā daļa, Administratīvā procesa likuma 92.pants, Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (*tagad un turpmāk redakcijā, kas bija spēkā pieteicēja iesniegumu un pieteikumu iesniegšanas brīdī*) (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums) 2.[1] pants, 4.pants, 7.panta ceturtā daļa, 9.pants, 11.panta trešā daļa, 14.panta pirmā daļa – apstiprina, ka pietiecējam ir tiesības gan uz mantisko zaudējumu atlīdzinājumu, kas nodarīts saistībā ar administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanu, gan uz morālā kaitējuma atlīdzināšanu par nepamatotu un procesuālā kārtībā nenoformētu aizturēšanu ar pretlikumīgu mantu apskati un pārmeklēšanu. Minētās pieteicēja tiesības apstiprina arī Lēmuma2 pamatojumā norādītā judikatūra.

[4] Administratīvajā rajona tiesā 2016.gada 18.jūlijā un 2017.gada 8.maijā saņemtajos rakstveida paskaidrojumos (*lietas 2.sējuma 48.?53.lapa un 1.sējuma 21.lapa*) Valsts policija pieteikumus neatzīst un uzskata tos par nepamatotiem, pamatojoties uz Lēmumā1 un Lēmumā2 norādītajiem argumentiem.

[5] Tiesas sēdē nopratināti liecinieki /pers. F/ (*lietas 3.sējuma 31.?35.lapa*) un Pārvaldes Rīgas Latgales iecirkņa Kārtības policijas nodaļas Operatīvās vadības grupas vecākais inspektors /pers. N/ (turpmāk – /pers. N/) (*lietas 3.sējuma 35.?41.lapa*).

Motīvu daļa

[6] Tiesa, noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, secina turpmāk minēto.

[7] Pieteicējs ir lūdzis mantisko zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzinājumu saistībā ar viņa aizturēšanu 2015.gada 3.novembrī Pārvaldes Rīgas Latgales iecirknī. Pieteicēja ieskatā aizturēšana bijusi pretlikumīga, administratīvā pārkāpuma protokols sastādīts nepamatoti, turklāt aizturēšanas laikā, nepaskaidrojot iemeslu un pamatu, viņam rupjā veidā izņemtas personīgās mantas, liegta iespēja lietot mobilo telefonu, tai skaitā sazināties ar savu advokātu, ignorēts lūgums uzaicināt tulku, liegta iespēja ar savu roku parakstīt iebildumus un parakstīties visos dokumentos, kā arī nepamatoti atteikts izsniegt administratīvā pārkāpuma lietas materiālu kopijas.

Secināms, ka pieteicējs lietā prasa atlīdzināt viņam administratīvā pārkāpuma lietas Nr.129104615 ietvaros nodarīto kaitējumu.

Norādāms, ka vispārīgi šādi iebildumi ir izsakāmi un izvērtējami administratīvā pārkāpuma procesa laikā. Taču gadījumos, ja administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros nav sniegts vērtējums par tiem procesuālajiem aspektiem, kas personas ieskatā radījuši viņai tiesību aizskārumu, tad pēc ārpustiesas noteiktās kārtības ievērošanas tas ir pārbaudāms administratīvās lietas ietvaros par zaudējumu atlīdzināšanu (*sk. Administratīvās apgabaltiesas 2016.gada 1.novembra lēmuma lietā Nr.A420353116 8.punktu*).

Tiesa no Tiesu informācijas sistēmā pieejamās informācijas konstatē, ka ar spēkā stājušos Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2016.gada 3.augusta lēmumu administratīvā pārkāpuma lieta Nr.129104615 ir izbeigta, lēmumā nav vērtēti pieteicēja izteiktie iebildumi par procesuālajiem pārkāpumiem. Līdz ar to tas ir pamats minētos iebildumus izvērtēt administratīvās lietas ietvaros.

Judikatūrā ir atzīts, ka administratīvā procesa kārtībā ir izskatāms arī prasījums par atlīdzinājumu, kas nodarīts ar iestādes pieļautu procesuālo pārkāpumu administratīvā pārkāpuma lietvedības ietvaros, ja šis pārkāpums radījis būtisku personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārumu (*sk. Augstākās tiesas 2013.gada 5.aprīļa lēmumu lietā Nr.SKA-449/2013 un 2013.gada 30.aprīļa lēmumu lietā Nr.SKA-454/2013*).

Minētais saskan ar no Satversmes 92.panta izrietošajām tiesībām uz atlīdzinājumu, jo pretējā gadījumā persona paliktu bez tiesiskās aizsardzības.

[8] Personas tiesības saņemt atbilstīgu atlīdzinājumu par iestādes nodarītu kaitējumu administratīvā pārkāpuma lietā paredz Satversme un Zaudējumu atlīdzināšanas likums.

Satversmes 92.pants noteic, ka nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Šī konstitucionālā norma cita starpā ietver vispārēju garantiju – ja valsts pārkāpusi privātpersonas tiesības, tad privātpersonai ir tiesības uz atlīdzinājumu (*sk. Satversmes tiesas 2012.gada 6.jūnija sprieduma lietā Nr.2011-21-01 6.punktu*).

Savukārt Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 1.pants noteic, ka šā likuma mērķis ir nodrošināt privātpersonai Satversmē un Administratīvā procesa likumā noteiktās tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu par mantisko zaudējumu vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas tai nodarīts ar valsts pārvaldes iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību, un šā likuma noteikumi attiecināmi arī uz tādu zaudējumu atlīdzināšanu, kuri privātpersonai nodarīti ar iestādes prettiesisku lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā.

Tas, ka atlīdzinājuma prasījums par administratīvā pārkāpuma lietā nodarītu kaitējumu ir izskatāms analogi kā atlīdzinājuma prasījums par administratīvā procesa lietā nodarītu kaitējumu, izriet arī no Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 2.panta.

Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.pantu iestāde zaudējumu (personisko un morālo kaitējumu) var nodarīt ar darbību, izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 5.panta pirmā daļa noteic, ka tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu ir cietušajam, proti, privātpersonai, kas ir prettiesiska administratīvā akta adresāts vai trešā persona Administratīvā procesa likuma izpratnē, kā arī privātpersonai, pret kuru ir tieši vērsta vai kuru tieši skar iestādes prettiesiska faktiskā rīcība.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmajā daļā paredzēts, ka tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju, un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

Savukārt Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 10.pants noteic, ka cietušais nav tiesīgs pilnīgi vai daļēji saņemt zaudējuma atlīdzinājumu, ja viņš nav, izmantojot savas zināšanas, spējas un praktiskās iespējas, darījis visu iespējamo, lai zaudējumu novērstu vai samazinātu. Cietušais nav tiesīgs saņemt zaudējuma atlīdzinājumu, ja ar apzinātu rīcību ir veicinājis viņam nodarītā zaudējuma rašanos vai tā apmēra palielināšanos.

Tādējādi, lai konstatētu zaudējumu atlīdzības tiesisko pamatu, tiesai ir jākonstatē: 1) valsts pārvaldes prettiesiska rīcība; 2) zaudējuma/kaitējuma esība un to konkrēts apmērs; 3) cēlonisks sakars starp prettiesisku rīcību un zaudējumu (kaitējumu); 4) vai nepastāv cietušā līdzatbildība.

[9] Turpmāk tiesa secīgi izvērtēs pieteicēja izteiktos iebildumus un to pamatotību.

[9.1] Pieteicējs izteicis iebildumus par to, ka ticis pretlikumīgi aizturēts.

Saskaņā ar Satversmes 94.pantu nevienam nedrīkst atņemt vai ierobežot brīvību citādi kā tikai saskaņā ar likumu. Šādas tiesības noteiktas arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību konvencijas 5.panta pirmajā daļā. Kā norādījusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, tiesības uz brīvību un drošību ir pirmā līmeņa pamattiesības indivīda fiziskās drošības aizsardzībai, un kā tādas bauda fundamentālu nozīmi (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2006.gada 3.oktobra sprieduma lietā "McKay pret Apvienoto Karalisti" 30.punktu*). Šo tiesību mērķis ir pasargāt personas no tā, ka tām patvaļīgi tiek atņemta brīvība (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas sprieduma lietā "Khudoroyov pret Krieviju" 124.punktu*). Tomēr jāņem vērā, ka ne Konvencija un Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakse (*sk., piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas sprieduma "McKay pret Apvienoto Karalisti" 30.punktu un tajā norādītās atsauces*), ne arī Satversmes 94.pants neaizliedz brīvības atņemšanu vai ierobežošanu vispār, bet aizliedz to veikt bez tiesiska – likumā noteikta – pamata.

Saskaņā ar likuma "Par policiju" 22.panta pirmo daļu policijas darbinieks ir valsts varas pārstāvis, un likumīgās prasības un rīkojumi, ko viņš izvirzījis vai devis, pildot dienesta pienākumus, visām personām ir obligāti jāizpilda. Nepakļaušanās policijas darbinieka likumīgajām prasībām ir sodāma. Savukārt saskaņā ar likuma "Par policiju" 12.panta 4.punktu policijas darbiniekam, pildot viņam uzliktos pienākumus atbilstoši dienesta kompetencei, ir tiesības administratīvi aizturēt likumpārkāpējus. Minētās tiesības ir precizētas Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā, kura 252.pantā, kas noteic, ka šajā kodeksā tieši paredzētajos gadījumos, lai pārtrauktu administratīvos pārkāpumus, kad izlietoti citi ietekmēšanas līdzekļi, lai noteiktu pārkāpēja personu, lai sastādītu protokolu par administratīvo pārkāpumu, ja to nevar izdarīt uz vietas un ja protokola sastādīšana ir obligāta, un lai izpildītu administratīvo pārkāpumu lietās pieņemtos lēmumus, ir atļauta personas administratīva aizturēšana, personas aplūkošana un mantu apskate, kā arī mantu un dokumentu izņemšana.

Savukārt minētā likuma 254.panta 1.punkts paredz, ka policijas darbinieki (amatpersonas) var administratīvā kārtā aizturēt personu cita starpā, ja notikusi ļaunprātīga nepakļaušanās policijas darbinieka vai zemessarga, kā arī karavīra likumīgajam rīkojumam vai prasībai.

Ņemot vērā iepriekš minēto, vispārīgi policijas darbiniekam ir likumīgas tiesības aizturēt personu, lai pārtrauktu administratīvo pārkāpumu, kad ir izlietoti citi ietekmēšanas līdzekļi. Iepriekš minētā tiesību norma nav interpretējama tādējādi, ka aizturēšanas rezultātā visos gadījumos persona obligāti ir atzīstama par vainīgu un saucama pie administratīvās atbildības. Aizturēšana var tikt īstenota arī tajos gadījumos, ja ir objektīvs pamats policijai iejaukties un izmeklēt lietas apstākļus, tādējādi novēršot iespējamo likumpārkāpumu. Pretējā gadījumā policija nespētu pilnvērtīgi nodrošināt sabiedrisko kārtību un drošību.

Izskatāmajā lietā pieteicējs ticis aizturēts, lai pārtrauktu administratīvo pārkāpumu, kas paredzēts Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 175.pantā, proti, par ļaunprātīgu nepakļaušanos policijas darbinieka, pašvaldības policijas darbinieka, robežsarga vai zemessarga, kā arī karavīra likumīgajam rīkojumam vai prasībai, kad viņi izpilda sabiedriskās kārtības sargāšanas vai dienesta pienākumus. Iepriekš minētais izriet no Administratīvās aizturēšanas protokola Nr.2570 (*lietas 2.sējuma 99.lapa*).

Vienlaikus atzīstams, ka situācija ir bijusi netipiska, jo pieteicējs, pēc tam, kad uz konflikta vietu Rīgas apgabaltiesas ēkā, Abrenes ielā 3, Rīgā, ieradās izsauktā policijas ekipāža, uzskatījis, ka policijas darbinieku pavadībā dodas uz policijas iecirkni, lai rakstītu sūdzību par apsardzes darbinieka rīcību.

Cilvēcīgi tiesai ir saprotams, ka pieteicējam policijas iecirknī varēja rasties neskaidrība par to, vai viņš ir ticis aizturēts vai nē, ņemot vērā, ka viņa mērķis, dodoties uz policijas iecirkni, bija iesniegt sūdzību par apsardzes darbinieka rīcību.

Taču pieteicējs nevar atstāt bez ievērības faktu, ka policijas ekipāža, ar kuru viņš ieradās iecirknī, bija izsaukta saistībā ar izcēlušos konfliktu 2015.gada 3.novembrī Rīgas apgabaltiesas ēkā, kam sekoja arī policijas darbinieku /pers. T/ un /pers. U/ ziņojums par to, ka pieteicējs Rīgas apgabaltiesas ēkā atteicās izpildīt policijas darbinieku un apsardzes darbinieka likumīgās prasības, proti, iet cauri metāldetektoram un signāla gadījumā uzrādīt apsardzes darbiniekam metāliskos priekšmetus (*lietas 2.sējuma 79.lapa un 95.lapas otra puse*). Kā norādīts /pers. U/ ziņojumā "sakarā ar to, ka šis cilvēks varētu būt bīstams, es izsaucu Latgales iecirkņa ekipāžu". Bez ievērības nav atstājams arī fakts, ka analoģisks konflikts, kura pamatā bija pieteicēja atteikšanās izpildīt policijas darbinieku un apsardzes darbinieka likumīgās prasības, proti, iet cauri metāldetektoram un signāla gadījumā uzrādīt apsardzes darbiniekam metāliskos priekšmetus, Rīgas apgabaltiesas ēkā norisinājās arī iepriekšējā dienā, proti, 2015.gada 2.novembrī.

Tiesas sēdē liecinieks /pers. N/ liecināja, ka pa rāciju saņēmis informāciju par to, ka, iespējams, bruņota persona cenšas iekļūt Rīgas apgabaltiesas ēkā. Iepriekš minētais liecinieka ieskatā bija pamats uzskatīt, ka iestājusies paaugstinātas bīstamības situācija, par ko tika ziņots augstākstāvošām amatpersonām.

Attiecīgi uz policijas darbinieku /pers. T/ un /pers. U/ ziņojumu pamata iecirkņa amatpersona /pers. N/ deva mutisku rīkojumu policijas iecirkņa darbiniekam /pers. F/ par lēmuma par administratīvo aizturēšanu un administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanu.

Šādos apstākļos tiesas ieskatā policijas amatpersonu rīcība, aizturot pieteicēju, vērtējama kā atbilstoša.

Tas izriet arī no iepriekš minētajām tiesību normām, ka gadījumā, ja persona ir izdarījusi administratīvo pārkāpumu, Valsts policijas amatpersona var personu aizturēt un nogādāt protokola sastādīšanai Valsts policijas iestādē, ja ir konstatējams kāds no Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 254.panta 1.punktā minētajiem apstākļiem, tostarp gadījumā, ja persona neizpilda Valsts policijas amatpersonu likumīgās prasības pārtraukt administratīvo pārkāpumu. Turklāt šādā personas aizturēšanas gadījumā pēc personas nogādāšanas Valsts policijas iestādē ir sastādāms administratīvā pārkāpuma protokols par konstatēto personas izdarīto administratīvo pārkāpumu, kas ir bijis par pamatu šādai aizturēšanai.

Vienlaikus tiesa, noskatoties Pārvaldes Rīgas Latgales iecirknī 2015.gada 3.novembrī no plkst.12.00 līdz plkst.16.00 fiksētos videoierakstus, secina, ka pieteicēja situācija policijas iecirknī tikusi aktīvi risināta – notikušas gan sarunas ar policijas darbiniekiem (tai skaitā augstākstāvošām amatpersonām /pers. V/ un /pers. Z/), gan arī pieteicējam dota iespēja rakstīt sūdzību, kas bija viņa mērķis, ierodoties iecirknī. Proti, plkst.12.37 pieteicējs kopā ar Valsts policijas ekipāžu – patruļpolicijas darbiniekiem – ieradās Pārvaldes Rīgas Latgales iecirknī. No plkst.12.57 līdz plkst.14.24

pieteicējs atradās Operatīvās vadības grupas telpā Nr.2, tai skaitā no plkst.12.57 līdz plkst.13.17 pieteicējs sarunājās ar Pārvaldes Rīgas Latgales iecirkņa priekšnieku. Plkst.13.20 pie pieteicēja Operatīvās vadības grupas telpā Nr.2 ieiet Valsts policijas darbinieks un sarunājās ar viņu līdz plkst.13.31. Plkst.13.32 pie pieteicēja ieiet cits Valsts policijas darbinieks un iedod pieteicējam veidlapu un pildspalvu, kaut ko paskaidro un iziet no telpas. Pieteicējs no plkst.13.32 līdz plkst.14.24 sēž pie galda un kaut ko raksta Operatīvās vadības grupas telpā Nr.2. Plkst.14.25 pieteicējs ieiet Operatīvās vadības grupas telpā Nr.l, kur atrodas /pers. F/. Kopumā pieteicējs Operatīvās vadības grupas telpā Nr.l atradās līdz plkst.15.59, pēc kā dodas prom no iecirkņa.

Saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 255.panta pirmo daļu administratīvā kārtā aizturēt peronu, kura tiek turēta aizdomās par administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, drīkst ne ilgāk kā uz četrām stundām. Šajā gadījumā plkst.12.37 pieteicējs nogādāts policijas iecirknī un atradies tajā līdz plkst.15.59. Secināms, ka pieteicējs ticis aizturēts uz mazāk nekā četrām stundām, attiecīgi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 255.pantā noteiktais termiņš nav ticis pārkāpts.

[9.2] Pieteicējs iebilst pret to, ka nepamatoti sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols.

Kā izriet no lietas materiāliem, pieteicējam 2015.gada 3.novembrī plkst.15.35 sastādīts Administratīvā pārkāpuma protokols Nr.PC 217607 (*lietas 2.sējuma 94.lapa*). Protokolā kā pārkāpuma izdarīšanas laiks norādīts plkst.12.35, vieta – Rīgas apgabaltiesa, Abrenes iela 3, Rīgā, pārkāpuma būtība – pieteicējs labprātīgi nepakļāvās policijas darbinieku likumīgajam rīkojumam un prasībām, kad viņi izpildīja sabiedriskās kārtības sargāšanas un dienesta pienākumus. Atbildība par pārkāpumu paredzēta Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 175.pantā.

Saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 238.[1] panta pirmo daļu, saņemot ziņas, kuras norāda uz iespējamu administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, šā kodeksa 247.pantā minētās personas triju darba dienu laikā pieņem lēmumu par administratīvā pārkāpuma lietvedības uzsākšanu vai par atteikšanos uzsākt administratīvā pārkāpuma lietvedību (šā kodeksa 238.[2] un 239.pants), vai par materiālu pārsūtīšanu pēc piekritības.

Lēmumu par administratīvā pārkāpuma lietvedības uzsākšanu var pieņemt, arī sastādot administratīvā pārkāpuma protokolu vai fiksējot to rezolūcijas veidā uz dokumenta, kas satur ziņas vai faktus par iespējamu administratīvo pārkāpumu.

Tātad lietvedību administratīvā pārkāpuma lietā var uzsākt, sastādot administratīvā pārkāpuma protokolu. Administratīvā pārkāpuma protokola funkcija ir fiksēt ziņas par iespējamo administratīvo pārkāpumu. Citiem vārdiem, protokolā norādītās ziņas ir lietas faktiskie apstākļi, kuri nepieciešami, lai varētu veikt atbilstošās tiesību normas meklēšanu, pārbaudīt tās piemērošanas priekšnoteikumus un konkretizēt tiesiskās sekas. Turklāt šīs ziņas var vēlāk apstiprināties vai arī neapstiprināties, iegūstot papildu pierādījumus. Administratīvā pārkāpuma lieta noslēdzas ar lēmuma pieņemšanu.

Norādāms, ka administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšana ir starpdarbība, kas pati par sevi nenozīmē, ka protokolā norādītā persona saucama pie administratīvās atbildības. Saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 248.panta pirmo daļu administratīvā pārkāpuma protokolā norāda ziņas, kas nepieciešamas administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanai.

Secināms, ka ar administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanu pieteicēja tiesības vai tiesiskās intereses netiek aizskartas. Atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 248.panta pirmajai daļai administratīvā pārkāpuma protokolā norāda ziņas, kas nepieciešamas administratīvā pārkāpuma lietas izlemšanai. Citiem vārdiem, protokols kā faktu izklāsta dokuments nerada personai morālu kaitējumu, jo tam nav tiešas ietekmes uz personas subjektīvajām tiesībām, tādēļ administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšana pati par sevi nerada atlīdzinājuma tiesisko pamatu un iestāde pamatoti par administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanu pieteicējam nav piešķirusi atlīdzinājumu (*sal. sk. Augstākās tiesas 2008.gada 23.maija sprieduma lietā Nr.SKA-259/2008 6.punktu*).

Attiecīgi atbilstoši iepriekš noradītajam nebūtu piešķirama nozīme tam, ka administratīvā pārkāpuma protokols ir sastādīts, izņemot ja tas darīts acīmredzami bez tiesiska pamata.

Izskatāmajā lietā lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā tika uzsākta un administratīvā pārkāpuma protokols sastādīts, pamatojoties uz policijas darbinieku ziņojumos sniegtajām ziņām par pieteicēja rīcību Rīgas apgabaltiesas ēkā. Proti, pieteicējam administratīvā pārkāpuma protokols sastādīts par Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 175.pantā paredzētā administratīvā pārkāpuma izdarīšanu, proti, par ļaunprātīgu nepakļaušanos policijas darbinieka likumīgajam rīkojumam vai prasībai, kad viņš izpilda sabiedriskās kārtības sargāšanas vai dienesta pienākumus.

Līdz ar to tiesai nav pamata uzskatīt, ka administratīvā pārkāpuma protokols sastādīts patvaļīgi un bez pirmšķietama pamatojuma.

Vienlaikus norādāms, ka atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 213.pantam administratīvo pārkāpumu lietas par šā kodeksa 175.pantā paredzēto pārkāpumu izskata rajonu (pilsētu) tiesu tiesneši.

Attiecīgi ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2016.gada 3.augusta lēmumu izbeigta administratīvā pārkāpuma lieta pret pieteicēju. Lēmumā norādīts, ka tiesa, izvērtējot administratīvā pārkāpuma protokolu Nr.PC217607 par pieteicēja rīcību, konstatē, ka administratīvā pārkāpuma protokols neatbilst Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 248.panta pirmās daļas prasībām, jo protokolā nav izsmeļoši norādīti pārkāpuma faktiskie apstākļi, līdz ar to nav norādītas visas nepieciešamās Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 175.pantā paredzētā pārkāpuma pazīmes, lai tiesa konstatētu pārkāpuma sastāvu – objektīvo un subjektīvo pusi.

Tātad administratīvā pārkāpuma lieta pret pieteicēju izbeigta tā iemesla dēļ, ka administratīvā pārkāpuma protokolā Nr.PC217607 nav izsmeļoši norādīti pārkāpuma faktiskie apstākļi, kas liedz tiesai konstatēt pārkāpuma sastāvu kā tādu – objektīvo un subjektīvo pusi.

Papildus norādāms, ka saskaņā ar likuma "Par policiju" 22.panta pirmo daļu policijas darbinieks ir valsts varas pārstāvis, un likumīgās prasības un rīkojumi, ko viņš izvirzījis vai devis, pildot dienesta pienākumus, visām personām ir obligāti jāizpilda. Nepakļaušanās policijas darbinieka likumīgajām prasībām ir sodāma. Savukārt atbilstoši šā panta trešajai daļai policijas darbinieka prasības ir obligātas un rīcība ir saistoša jebkurai personai, kamēr amatpersona, kas pilnvarota kontrolēt vai uzraudzīt viņa darbību, nebūs tās apturējusi vai atcēlusi. No minētā izriet, ka jebkurš policijas amatpersonas rīkojums vai prasība, ko viņš izdevis, pildot dienesta pienākumus, atzīstams par visiem saistošu un sākotnēji ir jāizpilda (*sal. sk. Augstākās tiesas 2007.gada 20.marta spriedumu lietā Nr.SKA-68/2007 un 2006.gada 14.novembra spriedumu lietā Nr.SKA-454/2006*). Pretējā gadījumā Valsts policijas amatpersonas nevarētu efektīvi pildīt savus uzdevumus sabiedriskās kārtības nodrošināšanā.

Kā jau iepriekš tiesa konstatēja, no Valsts policijas amatpersonu ziņojumiem izriet informācija par pieteicēja nepakļaušanos policijas darbinieku likumīgajām prasībām. Nepakļaujoties policijas amatpersonas prasībām, personai ir jārēķinās, ka pret viņu var tikt uzsākta administratīvā pārkāpuma lietvedība. Ņemot vērā minēto, pieteicējs ir līdzatbildīgs par to, ka nepakļaušanās rezultātā tika sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols, kas, kā jau konstatēts iepriekš, pats par sevi nerada tiesisko pamatu zaudējumu atlīdzināšanai.

[9.3] Attiecībā par pieteicēja mantu izņemšanu tiesa secina turpmāk minēto. Mantu izņemšana aizturēšanas gadījumā saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 7.jūlija noteikumu Nr.735 "Kārtība, kādā personas tiek ievietotas un turētas pagaidu turēšanas vietās, un prasības šādu vietu aprīkošanai" (turpmāk – Noteikumi Nr.735) 9.punktu ir procesuālā darbība. Tā tiek veikta, lai nodrošinātu īslaicīgi aizturētās personas un citu personu drošību.

Ievērojot iepriekš tiesas secināto, ka pieteicēja aizturēšana bija pamatota, tad minētais secinājums attiecināms arī uz mantu izņemšanu. Turklāt norādāms, ka policijas iecirkņa darbinieku rīcībā bija informācija, ka pieteicējam, ejot caur metāla detektoru, skanēja skaņas signāls, kas liecināja par metālisku priekšmetu klātesību, ko pieteicējs pēc policijas darbinieku un apsardzes darbinieka aicinājuma kategoriski atteicās uzrādīt. Tāpat policijas

iecirknī pēc pieteicēja personības identificēšanas policijas darbinieku rīcībā bija informācija, ka pieteicējam ir kaujas ieroča nēsāšanas atļauja. Līdz ar to šādos apstākļos tiesa atzīst, ka policijas darbinieku rīcība, veicot pieteicēja pārmeklēšanu un mantu izņemšanu, bija situācijai un normatīvajiem aktiem atbilstoša.

Noteikumu Nr.735 16.punkts noteic, ka, atbrīvojot personu no pagaidu turēšanas telpas (vietas), izņemot šo noteikumu 17. un 18.punktā minētos gadījumus, tai izsniedz pagaidu glabāšanā nodotos un pārmeklēšanas laikā izņemtos priekšmetus, un persona par to parakstās reģistrācijas žurnālā. Pieteicējs nav izteicis iebildumus par to, ka kāda no izņemtajām mantām nebūtu atgriezta. Tāpat Administratīvās aizturēšanas protokolā norādīts, ka nekas netika izņemts (*lietas 2.sējuma 99.lapa*).

Pieteicējs norāda, ka viņam rupjā veidā izņemtas pieteicēja personīgās mantas, turklāt mantu izņemšana notikusi nepieņemamā veidā, proti, pretējā dzimuma pārstāvju klātbūtnē. Tiesa no videoierakstā fiksētā negūst apstiprinājumu pieteicēja norādītajam.

Proti, no videoierakstā fiksētā redzams, ka pieteicējs plkst.14.27 pats novelk savu virsjaku un tad džemperi un paliek tumšās krāsas džemperī vai arī kreklā ar garām piedurknēm. Nevienā brīdī pieteicējs nav atkailināts, turklāt, virsdrēbes – virsjaku un džemperi – pieteicējs novilka /pers. F/ un cita Valsts policijas darbinieka (vīrieša) klātbūtnē. Plkst.14.31 uz 1,5 minūti Operatīvās vadības grupas telpā Nr.1 iegāja Valsts policijas darbiniece, kura iepazinās ar uz galda esošo dokumentu un tad devās prom, nepievēršot pieteicējam nekādu uzmanību. Pieteicējs daļu savu mantu uz galda izliek pats, savukārt atlikušo mantu apskati veica /pers. F/. Kad visas pieteicēja mantas izliktas uz galda, /pers. F/ sāk aizpildīt dokumentāciju. Tad pieteicējs lasa dokumentus un veic kaut kādus ierakstus tajās. Tad pieteicējs saģērbjas, uzvelkot džemperi un virsjaku, saliek somā un kabatās mantas, kas iepriekš tika izliktas uz galda.

Turklāt no /pers. N/ 2015.gada 16.decembra paskaidrojuma (*lietas 2.sējuma 130.-131.lapa*) paskaidrojuma izriet, ka "novilcis daļu drēbju, /pers. A/ norādīja, ka blakus atrodas sievietes, kā arī telpai ir lieli stikloti logi, proti, viņu redz citas personas. Uz ko /pers. A/ tika paskaidrots, ka jādodas uz citu telpu, kur pārbaudes procedūra tiks pabeigta, rezultātā es un jaunākais inspektors /pers. F/aizvedām /pers. A/ uz telpu, kas atrodas pa labi no ieejas dežūrdaļas telpās, proti, kur atrodas aizturēto personu pagaidu turēšanas kameras. Veikta personas pārbaude."

Arī pieteicējs tiesas sēdē, atstāstot notikumu secību, norādīja, ka ticis aizvests uz citu telpu pārbaudes veikšanai.

Līdz ar to secināms, ka policijas darbinieki ir ņēmuši vērā pieteicēja iebildumus un nodrošinājuši viņa pārmeklēšanu citās telpās. Tāpat tiesa nekonstatē policijas darbinieku rupju izturēšanos pret pieteicēju pārmeklēšanas un mantu izņemšanas laikā.

[9.4] Pieteicējs norāda, ka viņam bija liegta iespēja ar savu roku parakstīt iebildumus un parakstīties visos dokumentos. Tiesa negūst apstiprinājumu šim pieteicēja apgalvojumam.

Proti, no Pārvaldes Rīgas Latgales iecirkņa videoierakstos fiksētā tiesa nekonstatē, ka policijas darbinieks būtu izrāvis no pieteicēja rokām jebkādus dokumentus. Vienlaikus redzams, ka pieteicējs pašrocīgi veic ierakstus vairākos dokumentos. Tāpat no Administratīvās aizturēšanas protokola Nr.2570 ailē "saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 253.pantu par personas aizturēšanu paziņots" iekļautā ir secināms, ka tajā ir ievilkta horizontāla svītra un zemāk redzams pieteicēja pašrocīgi veikts ieraksts krievu valodā – „*???????? ????? (..)*". Minētā ieraksta pēdējie divi burti nav salasāmi, līdz ar to nav saprotama ieraksta jēga. Vienlaikus minētajā administratīvās aizturēšanas protokolā aiz teksta "Ar protokola saturu iepazinos" ir redzams pieteicēja pašrocīgi veiktais ieraksts krievu valodā – „bet nepiekrītu, dažādu iemeslu dēļ".

Līdz ar to secināms, ka pieteicējam, veicot šo ierakstu protokolā, bija iespēja pabeigt iepriekš ierakstītu, bet pēc viņa vārdiem līdz galam nepabeigto ierakstu „*???????? ????? (..)*".

[9.5] Pieteicējs norāda, ka viņam tika liegta iespēja sazināties telefoniski (tostarp uzaicināt aizstāvi), kā arī ignorēts lūgums uzaicināt tulku.

Vispirms vērā ņemams ir apstāklis, ka administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšanas dienā – 2015.gada 3.novembrī – administratīvā pārkāpuma lieta netika izskatīta un pieteicējs netika saukts pie atbildības. Kā jau iepriekš norādīts, administratīvā pārkāpuma protokola sastādīšana ir starpdarbība, kas pati par sevi nenozīmē, ka protokolā norādītā persona saucama pie administratīvās atbildības. Saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 248.panta pirmo daļu administratīvā pārkāpuma protokolā norāda ziņas, kas nepieciešamas administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanai. Atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 213.pantam administratīvo pārkāpumu lietas par šā kodeksa 175.pantā paredzēto pārkāpumu izskata rajonu (pilsētu) tiesu tiesneši. Administratīvā pārkāpuma lieta tiesā izskatīta 2016.gada 1.augustā atklātā tiesas sēdē Latgales priekšpilsētas tiesā. Līdz ar to pieteicējam bija laiks, lai iepazītos ar administratīvā pārkāpuma protokolu un sagatavotu aizstāvību. Tāpat norādāms, ka administratīvā pārkāpuma lietās normatīvie akti neparedz obligātu aizstāvja pieaicināšanu. Vienlaikus norādāms, ka no videomateriāla izriet, ka no pieteicēja ierašanās brīža policijas iecirknī plkst.12.35 līdz viņa mantu apskates veikšanai plkst.14.25 pie pietecēja atradās visas viņa mantas, tai skaitā mobilais telefons. Turklāt no videomateriāla arī redzams, ka pieteicējs sazvanās ar kādu personu.

Attiecībā par pieteicēja iebildumiem, ka netika pieaicināts tulks, tiesa norāda turpmāk minēto.

Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā 6.panta trešās daļas "a" punkts noteic, ka ikvienam, kas tiek apsūdzēts noziedzīgā nodarījumā, ir tiesības tikt nekavējoties, viņam saprotamā valodā un detalizēti, informētam par viņam izvirzītās apsūdzības raksturu un iemeslu. Savukārt šīs daļas "e" punkts paredz, ka ikvienam, kas tiek apsūdzēts noziedzīgā nodarījumā, ir tiesības uz bezmaksas tulka pakalpojumiem, ja viņš nesaprot tiesā lietoto valodu vai nerunā tajā.

Kā izriet no Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakses, interpretējot iepriekš minētās Konvencijas normas, ir svarīgi, lai persona, kura nesaprot tiesvedības valodu, saprastu visus apsūdzības faktus un to juridisko kvalifikāciju, kas viņai ir nepieciešams, lai varētu pienācīgi sagatavot un realizēt savu aizstāvību (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1989.gada 19.decembra sprieduma lietā "Kamasinski pret Austriju" 74. un 79.punktu*). Tādējādi katrā konkrētajā lietā ir jāvērtē tas, vai tulka nepieaicināšana ir liegusi personai saprast notiekošo un traucējusi sagatavot aizstāvību (*sk. Augstākās tiesas 2007.gada 31.augusta sprieduma lietā Nr.SKA?355/2007 7.2.apakšpunktu*).

Arī Augstākā tiesa ir norādījusi, ka nevar uzskatīt, ka vienmēr, ja tulks lietā nav piedalījies, ir tikušas pārkāptas personas tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu. Minēto tiesību izmantošanas nodrošināšana nav izprotama tikai formāli, bet ir jāņem vērā, kādēļ tulka nodrošināšana ir nepieciešama.

Izvērtējot konkrētās lietas apstākļus, tiesai nav pamata uzskatīt, ka tā iemesla dēļ, ka pieteicējam netika pieaicināts tulks, viņš nevarēja saprast notiekošo un sagatavot savu aizstāvību administratīvā pārkāpuma lietā.

Vispirms norādāms, ka administratīvās aizturēšanas protokolā un administratīvā pārkāpuma protokolā iekļautā informācija nav apjomīga un juridiski sarežģīta, lai būtu pamats uzskatīt, ka pieteicējs nav varējis saprast notiekošo, tai skaitā izprast aizturēšanas pamatojumu.

Tāpat vērā ņemams apstāklis, par ko lietā nav strīda, ka pieteicēja iepriekšējā darbavieta bija Valsts policija un ka viņam tika izsniegta valsts valodas prasmes apliecība, kas apliecina pieteicēja valsts valodas zināšanas.

Arī no tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka pieteicējs saprot latviešu valodu.

Turklāt pieteicējs ne pieteikumā tiesai, ne paskaidrojumos tiesas sēdē nenorādīja uz to, ka viņš nepietiekamo latviešu valodas zināšanu dēļ nav varējis saprast notiekošo policijas iecirknī, tāpat pieteicējs nav norādījis, kādas sekas radījusi tulka nepieaicināšana.

Līdz ar to pieteicēja iebildumi par tulka nepieaicināšanu vērtējami kā formāli un nav konstatējams, ka tādā veidā ir tikušas pārkāptas personas tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu.

Attiecībā par telefona paņemšanu no pieteicēja rokām tiesa piekļauj, ka tas bijis saistīts ar video vai audioieraksta veikšanu. Iepriekš minētā sakarā

norādāms, ka Satversmes 100.pantā garantētās tiesības uz informācijas iegūšanu, lai arī publiskajā pārvaldē tām ir piešķirta nozīmīga loma attiecībā uz sabiedrības līdzdalību valsts pārvaldes darbā, nav absolūtas un tās var tikt ierobežotas Satversmes 116.pantā noteiktajos gadījumos. Policijas iecirknis ir publiska lieta un attiecīgi iecirkņa amatpersonām ir tiesības dot rīkojumus un norādes par šo lietu lietošanas kārtību, tostarp attiecībā uz audio un videoierakstu veikšanu, ņemot vērā, ka policijas iecirknis ir stratēģiski nozīmīgs valsts objekts, tajā glabājas ierobežotas pieejamības informācija, tostarp fizisko personu dati, kā arī uzturas citas fiziskās personas, attiecībā pret kurām tiek veiktas procesuālās darbības. Arī Tiesībsarga 2014.gada 28.maija atzinumā pārbaudes lietā Nr.2013-160-10B norādīts, ka Valsts policijai ir pienākums aizsargāt informāciju par trešo personu privāto dzīvi, kas iegūta kriminālprocesa pirmstiesas izmeklēšanas vai administratīvā pārkāpuma procesa laikā, attiecīgi organizējot procesuālo darbību veikšanu. Tādējādi pirms audio un videoierakstu veikšanas to ir nepieciešams saskaņot, lai būtu iespējams izvērtēt konkrēto situāciju un atbilstoši organizēt procesuālo darbību veikšanu.

[9.6] Attiecībā par pieteicēja iebildumiem par iestādes rīcību, neizsniedzot pieteicējam administratīvā pārkāpuma lietas materiālu kopijas, tiesa konstatē turpmāk minēto.

Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 260.pants noteic pie administratīvās atbildības sauktās personas pienākumus un tiesības, un Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 260.panta otrā daļa nosaka, ka personai, kuru sauc pie administratīvās atbildības, ir tiesības kā personiski, tā ar aizstāvja palīdzību (juridiskajai personai – ar pārstāvja starpniecību) iepazīties ar visiem lietas materiāliem, izdarīt no tiem izrakstus, norakstus un izgatavot kopijas, piedalīties lietas izskatīšanā, sniegt paskaidrojumus, izteikt lūgumus, kā arī pārsūdzēt lietā pieņemto lēmumu.

Kā izriet no lietas materiāliem, pieteicējs 2015.gada 5.novembrī vērsās Pārvaldes Rīgas Latgales iecirknī ar iesniegumu par dokumentu izsniegšanu, lūdzot izsniegt visus administratīvās lietas materiālu kopijas (*lietas 2.sējuma 146.lapa*).

Informācijas atklātības likuma 14.pants noteic informācijas sniegšanas termiņus, proti, pirmās daļas 3.punkts nosaka, ka iestāde, kas saņēmusi informācijas pieprasījumu, 30 dienu laikā atbild iesniedzējam, ja informācijai nepieciešama papildu apstrāde, un ne vēlāk kā 15 dienu laikā paziņo par to iesniedzējam.

Vienlaikus, kā izriet no Valsts policijas paskaidrojumiem, kārtību, kādā Valsts policija personu, kuru sauc pie administratīvās atbildības, iepazīstina ar administratīvās lietas materiāliem un izgatavo šādu materiālu kopijas reglamentē Valsts policijas 2014.gada 12.marta Iekšējie noteikumi Nr.17 "Kārtība, kādā Valsts policija sniedz un uzskaita kopēšanas maksas pakalpojumu privātpersonai".

Saskaņā ar minēto noteikumu 4.punktu, saņemot iesniegumu, lietvedības struktūrvienības amatpersona vai darbinieks reģistrē to saskaņā ar Valsts policijas lietvedības noteikumiem un, nodod izskatīšanai struktūrvienības priekšniekam, kurš nodod iesniegumu izpildei tai struktūrvienības amatpersonai, kuras rīcībā ir kopējamā dokumenta oriģināls. Noteikumu 5.punkts noteic, ka struktūrvienības amatpersona, kuras rīcībā ir kopējamā dokumenta oriģināls izvērtē iesnieguma pamatotību un ne vēlāk kā desmit darba dienu laikā no iesnieguma saņemšanas dienas sagatavo pieprasīto kopiju un to kopā ar iesniegumu nodod tālākai izpildei atbildīgajam darbiniekam, kurš, savukārt, piecu darba dienu laikā no kopijas saņemšanas dienas sagatavo aprēķinu par pakalpojuma sniegšanu, sazinās ar pakalpojuma saņēmēju un vienojas par aprēķina nosūtīšanas veidu.

2015.gada 11.novembrī Pārvaldes Rīgas Latgales iecirknis nosūtīja pieteicējam atbildi uz iesniegumu, informējot, ka saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 213.pantu administratīvā pārkāpuma materiāls Nr.PC217607 2015.gada 10.novembrī nosūtīts izskatīšanai Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesai (*lietas 2.sējuma 147.lapa*).

Lietas materiālos atrodas arī Pārvaldes Rīgas Latgales iecirkņa 2015.gada 10.novembra vēstule Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesai, kurai pielikumā pievienots administratīvā pārkāpuma lietas materiāls Nr.PC217607 uz 41 lapas (*lietas 2.sējuma 149.lapa*).

Tāpat lietas materiālos atrodas Pārvaldes Rīgas Latgales iecirkņa 2015.gada 11.novembra vēstule, ar kuru pieteicēja 2015.gada 5.novembra iesniegums pārsūtīts Rīgas Latgales priekšpilsētas tiesai (*lietas 2.sējuma 148.lapa*).

Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa secina, ka Pārvaldes Rīgas Latgales iecirkņa amatpersonas, neizsniedzot pieteicējam līdz 2015.gada 10.novembrim pieprasīto materiālu kopijas, nav pārkāpušas Informācijas atklātības likuma 14.panta pirmās daļas 3.punktā un Valsts policijas 2014.gada 12.marta Iekšējo noteikumu Nr.17 "Kārtība, kādā Valsts policija sniedz un uzskaita kopēšanas maksas pakalpojumu privātpersonai" noteiktos dokumentu kopiju izsniegšanas termiņus.

[10] Apkopojot visu iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka lietā nav konstatējams atlīdzinājuma tiesiskais pamats. Līdz ar to pieteicēja pieteikums par mantisko zaudējumu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par pienākuma uzlikšanu Valsts policijai izdot labvēlīgu administratīvo aktu, ar kuru /pers. A/ tiktu atlīdzināti mantiskie zaudējumi 532,41 *euro* apmērā un morālais kaitējums 3000 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīga tiesu namā.

Tiesnese M.Miķelsone